

- the formation directionality of the future engineers-teacher on the personal oriented education in vocational and technical schools;
- the organization of subject-subject interaction in the process of preparing of the future engineers-teachers;
- the orientation of preparation for personal and professional self-development.

Each of the organizational and pedagogical conditions of preparation of the future engineers-teachers for a personal oriented education we think it right to sell such stages: contents and motivational, operational and activity, integration and creative.

For each organizational and pedagogical conditions during the implementation of its stages the intention, resources, predictable results are formulated.

The theoretical model of preparation reveals the dynamics of the process of development of readiness of the future engineers-teachers for a personal oriented education. This model represents features content and structure of process of preparation of the future engineers-teachers. Our model justifies communication between the components of this process. The preparation of the future engineers-teachers for a personal oriented education should be directed to developing readiness of the future engineers-teachers for a personal oriented education.

The ways for future research such us development and implementation of methods and technologies of personal oriented education of future engineers were outlined.

Key words: preparation, readiness, future engineer-teacher, personal oriented education, the model of preparation.

Подано до редакції 10.04.2014.

УДК 387.147:811.11

© 2014

Окопна Я. В.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У СТУДЕНТІВ НЕЛІНГВІСТИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ (НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ІЗ ДОСВІДУ РОЗРОБКИ)

Статтю присвячено проблемі підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування. У роботі подаються основні вимоги до фахівців сфери туризму та особливості туристської освіти у вищих навчальних закладах. Визначено сутність і зміст компонентів готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців та охарактеризовано критерії, показники і рівні їх прояву. Запропоновано модель підготовки студентів факультету туризму до професійної діяльності, психолого-педагогічні умови її іншомовної реалізації.

Ключові слова: фахова діяльність, програма підготовки, формування готовності до професійної діяльності, теоретична і практична іншомовна підготовка, педагогічні умови.

Постановка проблеми у загальному вигляді... На сучасному етапі становлення та розвитку нашої держави у світі відбуваються суттєві соціальні, культурні, економічні й технологічні зміни, які зумовлюють реформування освітніх систем, спрямованих на забезпечення сучасних потреб суспільства, на ефективне використання всіх ресурсів. Ці процеси закладають підвалини формування єдиного демократичного простору у правовому полі фундаментальних свобод, єдиного ринку праці, а також розвитку політичної, економічної, екологічної і соціальної безпеки для всіх країн.

Національний університет харчових технологій (НУХТ) – один із провідних навчальних закладів професійної освіти України – в умовах розбудови нашої незалежної демократичної держави та здійснення докорінних соціально-економічних перетворень, є яскравим прикладом практичної реалізації освоєння та забезпечення ступеневої багаторівневої професійно орієнтованої підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування (бакалаврів, спеціалістів, магістрів), адаптованих до нових соціо-економічних реалій в межах Болонського процесу і володіючих на професійному рівні двома і більше іноземними мовами (ІМ).

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Влітку цього року НУХТ відзначатиме 130-ту річницю з дня свого заснування. Його було створено ще у 1930 р. як Київський інститут цукрової промисловості. У 1935 р. перейменовано на Київський технологічний інститут харчової промисловості ім. А. І. Мікояна. Далі у 1993 р. вищий навчальний заклад (ВНЗ) одержав статус Українського державного університету харчових технологій. У 2002 р. університету було надано статус національного [8, с. 6-7].

Майже за 130 років свого існування із вузькогалузевого закладу НУХТ перетворився в потужний багатопрофільний нелінгвістичний ВНЗ.

Як і вища професійна школа нашої країни в цілому, колектив НУХТ впевнено крокує продуктивним шляхом до творчих звершень та інновацій. На сучасному етапі розвитку демократичного суспільства, в умовах, коли ІМ набувають статусу невід'ємної складової виробничих потужностей сфери обслуговування та туристичної галузі, зокрема, кафедра іноземних мов професійного спрямування творчо та модернізовано сприяє сучасному забезпеченню викладання германських та романських мов з метою підготовки майбутніх працівників сфери обслуговування до практичної професійно орієнтованої міжкультурної комунікації на належному рівні у відповідності до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти [2; 5; 6].

У новітньотворчого тандему формування професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетентності (ПОІКК) студентів нелінгвістичних спеціальностей – кафедри іноземних мов професійного спрямування – так само, як і в університеті, в цьому році 130-річний ювілей.

Кафедру іноземних мов було утворено одночасно із Київським інститутом цукрової промисловості. З часу заснування університету і до 1941 р. вона мала назву «кафедра німецької мови». З 1944 р. іменується кафедрою іноземних мов. Адже, в цей період розвитку та становлення нашого суспільства актуальності набуває вивчення не лише німецької мови професійного спрямування (НМПС), а й англійської, французької. Завідувачами кафедри в різні роки були К. К. Таурке, А. М. Васильєва, Л. М. Златоверховнікова, С. С. Барик, які зробили вагомий внесок в організацію та удосконалення професійно орієнтованої іншомовної навчально-пізнавальної діяльності студентів на засадах особистісно-орієнтованого підходу.

З 1968 р. кафедру очолювала кандидат філологічних наук, професор О. П. Авраменко. Під чітким керівництвом Ольги Петрівни у складі кафедри в різні роки плідно працювали Л. М. Солонько, Н. І. Демченко, Т. Я. Климкова, Т. С. Лойко, Н. І. Панчук, Н. Д. Клюк, Є. С. Смірнова.

Колектив кафедри розробив перші навчально-методичні посібники з використанням технічних засобів навчання за розмовними темами для іншомовної підготовки майбутніх фахівців сфери обслуговування за різними спеціальностями університету, в тому числі для поточного обліку іншомовних навчальних досягнень та підсумкового контролю іншомовних знань студентів на машинах типу МКС, KICI; було створено більше 120 методичних розробок для проведення занять в лінгфонних кабінетах; 60 таблиць, які відображають технологічні процеси харчових виробництв. У 1975 р. О. П. Авраменко у співавторстві з Н. А. Скібіцькою було видано перший посібник з англійської мови на засадах особистісно-орієнтованого підходу до вивчення та викладання ІМ в НУХТ.

Результати плідної праці колективу під сумлінним керівництвом кандидата філологічних наук, доцента кафедри Смірнкової Є. С. відображено й на сучасному етапі по лінії наукової студентської спілки, члени якої виступають з доповідями англійською, німецькою та французькою мовами; беруть участь в міських, Всеукраїнських та Міжнародних студентських наукових конференціях, колоквіумах, олімпіадах тощо.

Формування цілей статті... Метою нашої наукової розвідки є дослідження особливостей процесу формування ПОІКК в межах особистісно-орієнтованого підходу до іншомовного навчання в НУХТ, яке ґрунтується на потребі гармонійності в розумовому і морально-духовному розвитку майбутнього фахівця сфери обслуговування, туристичного менеджера.

Виклад основного матеріалу дослідження... Модернізація вищої професійної освіти в Україні, зумовлена процесами глобалізації, інтеграції, інформатизації суспільства; та соціально-економічний розвиток нашої держави визначили принципово нові вимоги до іншомовної професійної підготовки фахівців, зокрема в сфері туризму. Туристській галузі потрібні фахівці нової генерації, які могли б працювати самостійно, творчо та ефективно, адаптуючи нововведення, свіжі ідеї, пропозиції до реальних професійних потреб, оперуючи двома і більше ІМ, що знайшло своє відображення у Законі України «Про туризм», Державній програмі розвитку туризму в Україні до 2010 року, інших законодавчих актах і нормативно-правових документах [11-23].

Виходячи з вище зазначеного, стратегія педагогічної діяльності полягає у формуванні та підтриманні суб'єкт-суб'єктних взаємин у навчальному процесі між викладачами та студентами, між самими студентами як суб'єктами учіння; і реалізації викладачем функцій суб'єкта безпосередньої педагогічної взаємодії; а стратегія діяльності студента – у формуванні і підтриманні стійкої мотивації навчально-пізнавальної діяльності та учіння, творчому вдосконаленні методики та технологій іншомовного навчання.

Факультет готельно-ресторанного та туристичного бізнесу (ГРТБ) НУХТ, на якому і відбувається реалізація процесу формування ПОІКК кафедрою іноземних мов професійного спрямування, було започатковано у 2007 р. і остаточно сформовано у нинішньому складі у 2011 р. У складі факультету функціонують дві випускові кафедри та дві загальноосвітні кафедри: технології харчування та ресторанного бізнесу; туристичного та готельного бізнесу; безпеки життєдіяльності; іноземних мов професійного спрямування. На факультеті ГРТБ здійснюється підготовка фахівців за напрямками: напрям «Харчові технології та інженерія» (спеціальність «Технології харчування», «Технології в ресторанному господарстві»); напрям «Готельно-ресторанна справа» (спеціальність «Готельна і ресторанна справа»); напрям «Туризм» (спеціалізація «Винний туризм», «Міжнародний туризм»).

За напрямом «Туризм»:- «бакалавр» (денна форма навчання – 4 роки), а також за спеціальностями «Технології харчування» та «Технології у ресторанному господарстві» університет здійснює підготовку фахівців, які вивчають сучасні тенденції у ресторанному бізнесі; інноваційні технології ресторанної продукції; нові підходи до оформлення та подавання страв; контроль якості кулінарних страв та виробів; організацію діяльності закладів ресторанного господарства; розроблення рекомендацій з раціонального харчування, що ґрунтуються на основі новітніх наукових досягнень та сучасних соціальних тенденцій. Необхідною вимогою до підготовки цих фахівців та надання їм конкурентоспроможності на світовому ринку праці є вільне володіння на належному професійному рівні двома і більше ІМ у відповідності до Загальноєвропейських рекомендацій [2, 5, 6].

Адже, посади, що займають випускники спеціальності по завершенні навчання: ресторатор, керівник ресторану (закладу ресторанного господарства), завідувач виробництва, технолог харчування; дегустатор харчової продукції, директор контрольно-виробничих лабораторій, консультант з якості та безпеки харчових продуктів; зобов'язують до здійснення професійно орієнтованої міжкультурної комунікації [1; 3; 7; 9; 10-23].

За спеціальністю «Готельна і ресторанна справа» університет здійснює підготовку фахівців з менеджменту і організації обслуговування в готелях та ресторанах, для забезпечення сучасного готельно-ресторанного бізнесу, як частки сфери гостинності, що розвивається швидкими темпами. Студенти вивчають систему роботи готельного і ресторанного бізнесу, організацію екскурсійної діяльності, готельного господарства, транспортного обслуговування, логістику тощо на ІМ.

Посади, що займають випускники спеціальності по завершенні навчання: керівник ресторану (закладу ресторанного господарства) або готелю, ресторатор, менеджер ресторану або готелю, фахівець з гостинності, організатор готельної і ресторанної діяльності, фахівець з конференц-сервісу, фахівець з організації дозвілля та санаторно-курортної справи, також, передбачають реалізацію ПОІКК у професійній діяльності.

Особливої уваги у розумінні формування ПОІКК двома і більше ІМ потребують майбутні працівники за спеціальністю «Туризм» (спеціалізація «Винний туризм» та «Міжнародний туризм»). Університет здійснює підготовку фахівців для організаційно-управлінської, господарської, комерційної, інвестиційної та науково-дослідної діяльності у сфері туризму. Дана галузь, що розвивається швидкими темпами, потребує фахівців високої кваліфікації. Студенти вивчають організацію діяльності туристичних підприємств, туристично-рекреаційний потенціал регіонів України та світу, організацію екскурсійної діяльності, музеєзнавство, економіку та менеджмент туристичного бізнесу тощо.

У зв'язку із підвищенням вимог до якості послуг в туристичній сфері та, враховуючи необхідність активного виходу вітчизняних спеціалістів на міжнародні світові ринки, а також для інтеграції національних і міжнародних стандартів в умовах сучасного соціально-економічного розвитку на кафедрі Туристичного та готельного бізнесу започатковано навчання бакалаврів за напрямом «Туризм» англійською мовою. Це дасть змогу студентам здобути вищу освіту сучасного європейського рівня та отримати високооплачувану роботу як в Україні, так і за кордоном.

Отримавши відповідну спеціалізовану освіту, фахівці з туризму можуть працювати у міжнародних маркетингових службах і компаніях, здійснювати туристично-екскурсійну діяльність, вільно та ефективно приймати рішення, орієнтувати фірми або їх підрозділи на попит, потреби ринку, запити конкретних споживачів і організацію виробництва тих видів послуг, які можуть принести прибуток.

Посади, які обіймають випускники спеціальності по завершенні навчання: фахівець з організації дозвілля, трейвел-менеджер, екскурсознавець, туризмознавець, викладач вищого навчального закладу, фахівець з організації діяльності туристичних агентств та бюро подорожей.

Ідея спільного розвитку туристичної науки та вищої іншомовної освіти, органічного використання фахових знань як бази для забезпечення якості іншомовної освіти пронизує всі напрями діяльності, оголошені в Болонській декларації. Метою такої взаємодії є збереження культурного та лінгвістичного багатства Європи, яке базується на успадкованій різноманітності традицій, сприяє потенціалу інновацій, соціальному та економічному розвитку через зміцнення співробітництва між Європейськими нелінгвістичними ВНЗ.

Сучасні вимоги до підготовки фахівця туристичної сфери перш за все потребують від нього активної участі в усіх глобалізаційних процесах: міжкультурна професійно орієнтована комунікація, комунікативна спроможність в сферах професійного та ситуативного спілкування усної і письмової форм, навички практичного володіння ІМ в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, що обумовлена професійними потребами; та бути спроможними оволодіти новітньою фаховою інформацією через іноземні джерела. Все це підвищує попит на кваліфікованих випускників (фахівців), які вільно володіють двома і більше ІМ, зокрема мовами міжнародного спілкування, та обумовлює необхідність вивчення курсу «Друга іноземна мова», «Ділова іноземна мова друга».

Таким чином, актуальності набуває вивчення ділової НМПС як другої ІМ після англійської майбутніми фахівцями туристичної сфери, які в нових економічних умовах зможуть розв'язувати поставлені перед галуззю складні проблеми.

З метою розроблення професіограми майбутнього працівника туристичної сфери в межах особистісно-орієнтованого підходу, надалі представимо основні положення понятійного апарату, залучені до наукової розвідки. Вони пов'язані з туризмом безпосередньо або належать до філософської, педагогічної, методичної та психологічної наук.

Так, структуру професіограми майбутнього працівника туристичної сфери за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр, галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напряму підготовки 6.140103 «Туризм», кваліфікації бакалавр з туризму 3414 «Фахівець з туристичного обслуговування», 3414 «Екскурсовод», становить академічний ступінь. Це освітня кваліфікація (бакалавра), яку присуджує нелінгвістичний ВНЗ за результатами успішного виконання освітньої навчальної програми. Сама назва академічного ступеня (кваліфікація бакалавра), що присуджується після завершення першого етапу (підрівня) п'ятого рівня за Міжнародною стандартною

класифікацією освіти, належить до першого циклу вищої освіти в Болонській класифікації та відповідає шостому рівню Національної рамки кваліфікацій для навчання впродовж усього життя. Якщо говорити про галузь знань, зокрема 1401 «Сфера обслуговування», то слід виокремити й галузь навчання – здійснити аналіз основних предметів навчання в освітній навчальній програмі в межах галузі освіти.

Для конкретизації дескрипторів кваліфікацій надалі ми проведемо загальний опис кваліфікації за рівнями (підрівнями, етапами, циклами) у термінах компетентностей. Нелінгвістичний ВНЗ – це заклад вищої освіти, основне завдання якого полягає в забезпеченні умов, необхідних для здобуття майбутнім туристичним менеджером вищої освіти із знанням двох і більше ІМ. Офіційним наслідком такої взаємодії є здобуття відповідної кваліфікації туристичним менеджером в процесі оцінювання та визнання компетентними органами того, що особа досягла результатів навчання за заданими стандартами.

Особистісно-зорієнтований компетентісний підхід до визначення результатів навчання, що базується на їх описі в термінах компетентностей, є ключовим методологічним інструментом реалізації цілей Болонського процесу та за своєю сутністю набуває якостей студентоцентрованості. Тому, під компетентностями майбутнього працівника туристичної галузі слід розуміти динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, цінностей, професійно зорієнтованих особистих якостей, які чітко описують результати навчання за освітньою навчальною програмою. Вони (компетентності) покладені в основу кваліфікації випускника, який володіє двома і більше ІМ, що надає йому конкурентоспроможності на світовому ринку праці, а компетенція – це повноваження, надані працівнику туристичної галузі, які входять в коло його службових та інших прав і обов'язків.

Слідом за зазначеним вище, обґрунтування потребує й методологічний підхід щодо реалізації іншомовної освіти майбутнього туристичного менеджера двома і більше ІМ в нелінгвістичному ВНЗ. В науковій літературі термін «підхід до навчання» вживається у значенні сукупності прийомів і способів навчання, як світоглядна категорія, що віддзеркалює соціальні установки суб'єктів навчання – носіїв суспільної свідомості (майбутніх працівників туристичної галузі), як стратегія навчання, і як найзагальніша концептуальна позиція (в її основі лежить одна вихідна ідея).

В дослідженні ми орієнтуємось на визначення навчального підходу до вивчення НМПС як другої ІМ після англійської в більш ширшій категорії, ніж традиційне поняття «стратегія навчання».

Адже, на нашу думку, поняття «підхід» включає в себе, як стратегію, так і визначає методи, форми, прийоми іншомовного навчання першою і другою ІМ в цілому, і являє собою глобальну системну організацію й самоорганізацію освітнього процесу з усіма компонентами, включаючи суб'єктів педагогічної взаємодії: викладача і студента безпосередньо.

У відповідності до плюрилінгвального підходу, що є одним із провідних підходів до навчання суміжних мов за Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти [2; 5; 6], для майбутнього працівника туристичної галузі більш важливим, ніж знання окремих ІМ, виступає індивідуальний професійно зорієнтований мовний досвід, в якому ІМ не сприймаються як окремі розумові блоки, а формують загальну множинну іншомовну комунікативну компетентність, де рідна, перша і друга ІМ переплітаються і взаємодіють.

Актуальності цей підхід набуває в процесі міжнародної професійно орієнтованої іншомовної комунікації фахівців туристичної галузі, коли жоден із співрозмовників не є носієм певної ІМ і використовує її лише як засіб комунікації з партнером, рідної мови якого він не знає. Професійною метою для них є лише акт комунікації: передача й сприйняття інформації, розуміння думки співрозмовника. З такої точки зору плюрилінгвальний підхід допускає спрощення використання мови на фонетичному, лексичному і граматичному рівні, що відображено у змісті програми нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування»: Програми нормативних дисциплін «Друга іноземна мова» [19; 32-38].

Висновки... Успіх підготовки фахівців сфери туризму найтісніше взаємопов'язаний із сучасними тенденціями в економіці у всьому світі і в кожній країні з урахуванням політичної, соціальної та економічної ситуації у період глобалізації всіх процесів у суспільстві. Міжнародний туризм сприяє процесу взаємодії і взаємозбагаченню культур різних регіонів світу, формуванню загальнолюдської культури. На основі вивчення фахової наукової літератури туристичної галузі ми з'ясували, що туризм – це особливе багатодисциплінарне й багатопрофільне явище, яке уособлює поєднання багатьох наук, предметів, галузей. Багатовекторний характер сфери туризму визначає важливість основного компонента теорії туризму – специфічної соціоекономічної і соціогуманітарної дисципліни, яка має синтетичний характер і характеризується розгалуженими міжнауковими зв'язками з політологією, історією, соціологією, правознавством, культурологією, релігієзнавством, антропологією, економікою і маркетингом, педагогікою і психологією, географією, країнознавством та іншими науками. Теорія туризму (туризмологія, туристика, туризмознавство) ставить метою системно відобразити феномен туризму, всі його іншомовні багатомовні міжкультурні складники. Чому й буде присвячено перспективи подальших наших наукових розвідок.

Література

1. Азимов Э. Г. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам). / Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин – М. : Издательство ИКАР, 2009. – 448 с.
 2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти : вивчення, викладання, оцінювання / Наук. ред. С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
 3. Кнодель Л. В. Теорія і практика підготовки фахівців сфери туризму в країнах-членах Всесвітньої туристської організації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д.-ра пед. наук. : спец. 13.00.04– теорія і методика професійної освіти / Л. В. Кнодель. – Тернопіль., 2007. – 41 с.
 4. Окопная Я. В. Профессионально ориентированная немецкоязычная компетентность будущих специалистов сферы обслуживания. / Я. В. Окопная // «Научная дискуссия: вопросы педагогики и психологии»: материалы XIV Международной заочной научно-практической конференции. (13 июня 2013 г.) – М. : Изд. «Международный центр науки и образования», 2013. – 232 с.; С. 73 – 81.
 5. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г. Є. Бакаєва, О. А. Борисенко та ін. – К. : Ленвіт, 2005 – 119 с.
 6. Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України. Колектив авторів : Амеліна С. М., Аззоліні Л. С. та ін. – К. : Ленвіт, 2006 – 90 с.
 7. Теорія і практика формування іншомовної професійно орієнтованої компетентності в говорінні у студентів нелінгвістичних спеціальностей: Колективна монографія./ Заг. і наук. ред. Бігич О. Б. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2013. – 383 с.
 8. Український державний університет харчових технологій. 1930 – 2000. Історичний нарис. – К. : УДУХТ, 2000. – 151 с.
 9. Федорченко В. К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. пед. наук. : спец. 13.00.04– теорія і методика професійної освіти / В. К. Федорченко. – К., 2011. – 38 с.
 10. Шафранський В. В. Формування готовності до професійної діяльності майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук. : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти / В. В. Шафранський. – Тернопіль., 2011. – 21 с.
- Нормативні посилання на нормативно-правові акти України:**
11. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 1. Краматорськ : Центр продуктивності, 2008. – 363 с.
 12. Засоби діагностики якості вищої освіти бакалавра напряму підготовки 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування»: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 21.05.2012 № 608.
 13. Національний класифікатор України ДК 003:2010 «Класифікатор професій»: наказ Держспоживстандарту України від 28.07.2010 № 327 (із змінами відповідно до наказу Мінекономрозвитку України № 923 від 16.08.2012).
 14. Національний класифікатор України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності»: наказ Держспоживстандарту України від 11.10.2010 № 457 (із змінами та доповненнями).
 15. Національний освітній глосарій: вища освіта / авт.-уклад.: І. І. Бабін, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш та ін.; за ред. Д. В. Табачника і В. Г. Кременя. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.
 16. Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напряму підготовки 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», кваліфікація: бакалавр з туризму 3414 «Фахівець з туристичного обслуговування», 3414 «Екскурсовод», Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Київ – 2012. – 36 с.
 17. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування»: наказ МОН України від 08.11.2010 № 1059 (зі змінами згідно з наказом Міністерства освіти і науки України, Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи та Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 21.10.2010 № 969/922/216).
 18. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста, магістра галузі знань 1401 «Сфера обслуговування», напряму 140103 «Туризм»: вимоги до спеціалізованих лабораторій та кабінетів. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Науково-методична комісія зі сфери обслуговування, Київ – 2011. – 12 с.
 19. Про вищу освіту: Закон України від 17.01.2002 № 2984-III (із змінами та доповненнями).
 20. Про внесення змін до Закону України «Про стандарти, технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»: Закон України від 31.05.2007 № 1107-V.
 21. Програми нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування»: Програми нормативних дисциплін "Друга іноземна мова". - К.: Науково-методична комісія зі сфери обслуговування (1401), 2010. – 260 с. – С. 32 – 38.
 22. Програми нормативних навчальних дисциплін підготовки бакалавра напряму 6.140103 «Туризм» галузі знань 1401 «Сфера обслуговування»: Програми нормативних дисциплін «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)». - К.: Науково-методична комісія зі сфери обслуговування (1401), 2010. – 260 с. – С. 27 – 31.
 23. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1341.

Окопная Я. В.

**Формирование профессионально ориентированной иноязычной коммуникативной компетентности студентов нелингвистических специальностей
(Национальный университет пищевых технологий: с опыта разработки)**

В статье исследуется проблема подготовки будущих специалистов к профессиональной деятельности. В соответствии с целью исследования определены теоретические основы подготовки специалистов сферы обслуживания.

В роботі підкривається необхідність формування готовності к иноязычной профессиональной деятельности будущих специалистов туризма на основе личностно-ориентированного подхода. Готовность специалиста туризма определена как процесс, который отображает научно и методически обоснованные мероприятия, направленные на формирование уровня иноязычной профессиональной компетентности личности, необходимой для организации туризма разных групп населения и успешной работы у всех отраслях сферы обслуживания с учетом современных условий рынка труда.

Ключевые слова: профессиональная деятельность, программа подготовки, формирования готовности к профессиональной деятельности, теоретическая и практическая иноязычная подготовка, педагогические условия.

Okopna Y.V.

The professionally oriented foreign language communicative competence formation for non-linguistic specialties students

(National university of food technologies: from development experience)

The article is devoted to the problem of future specialists training in tourism. The basic requirements for the specialists in tourism sphere and peculiarities of tourist foreign language education in high schools are given in this work. The essence and contents of components readiness for future specialists' professional activity in international tourism are determined and criteria, indexes and levels of their display are characterized. The model of the students training system of tourism faculty for sport health activity, psychological and pedagogical conditions of its foreign language realization, and also program and methods of the formation of future specialists' readiness to the professional activity in sport-health tourism are offered.

The basic results of scientific work have confirmed the effectiveness of the offered model of readiness formation to the future specialists' foreign language professional activity in sport-health tourism in high schools. Also in the articles are listed components of professional training specialists on tourism issues and shows the main areas on which the teaching tourism specialists happening – managers of tourism and recreation, financial managers, animators, guides, experts in cultural tourism.

The article examines the current state and realities of the processes of preparation specialists of the tourism industry in Ukraine. Tourism industry declared as a priority sector of the national economy in Ukraine. That is why tourism needs availability of qualified and competent personnel who have continued to develop the tourism industry at a high level. The article identifies the key requirements for professional skills of future professionals.

Key words: professional activities, training, formation of readiness for professional activities, theoretical and practical foreign language training, educational environment.

Подано до редакції 07.04.2014.

УДК 7.012:378.147

© 2014

Пархоменко К.О.

РИСУНОК ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглянуто значення дисципліни «Рисунок» як фундаментальної основи при становленні професіоналізму викладача з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Доведена необхідність малювання з натури; обґрунтовано, що основою в малюнку є форма, що тон й форма неподільно взаємопов'язані. Визначено доцільність використання методу геометризації, проаналізовано засоби вираження форми.

Ключові слова: академічний рисунок, малювання з натури, інтуїтивне та образне мислення, конструктивний аналіз, геометризація, форма, тон, лінія.

Постановка проблеми у загальному вигляді... В системі сучасної підготовки фахівців з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, однією з фундаментальних дисциплін є рисунок. Рисунок являє собою систему, яка дозволяє створити гармонійну, естетично розвинену особистість, здатну відтворити не тільки власні емоції, але й емоції та ритм культури в цілому на площині.

Основа академічного рисунку складається з теорії та практики, які невід'ємно взаємопов'язані. Відточення практичної підготовки є основною умовою для створення високопрофесійного художника-викладача.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... У розвиток художньої думки, методики викладання образотворчої грамотності та художньої системи, значний вплив внесли видатні мистецтвознавці, художники-викладачі О.Л.Корольов, А.П.Лосенко, В.К.Шебуєв, П.П.Чистяков, І.Ю.Рєпін, О.А.Іванов, К.П.Брюлов, Д.М.Кардовський, А.Ашбе, С.О.Григор'єв, але особливість методики навчання майбутнього фахівця з образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва потребує детального розгляду.

Формулювання цілей статті... Тому метою дослідження є обґрунтування важливості вивчення дисципліни «Рисунок» майбутнім викладачам образотворчого мистецтва задля розвитку творчих здібностей і професіоналізму.

Виклад основного матеріалу дослідження... Методика викладання дисципліни «Рисунок» вивчалася О.Л.Корольовим, А.Ашбе, Д.М.Кардовським та іншими. Так, академік О.Л.Корольов прийшов до думки, коли виправляв помилки в роботах учнів, до того, що такий метод мало ефективний, так як скоує ініціативу у творчому осмисленні процесу малювання і не виключає повторення колишніх помилок. Він, вважає, що головним в освіті є навчання аналітичному мисленню, розумінню форми в її конструктивних, анатомічних та біомеханічних